

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod«
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta,
telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65,
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101,
Račun pri poštne čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Carigradski sestanek pomeni ojačanje miru in sodelovanja

Izredno prisrčen sestanek med Nj. Vel. kraljem in predsednikom turške republike — Davi je „Dubrovnik“ odplul iz Carigrada na Krk

Carigrad, 5. oktobra. AA. Jugoslovski kraljevski par je na svoji vožnji na Krk včeraj prispel z vojno ladjo »Dubrovnik« v Carigrad. O pol 10. dopoldne je naš rušilec »Dubrovnik« pristal v Carigradu. Že zgodaj zjutraj sta šli dve turški torpedovki »Zafer« in »Tihazeste« nasproti »Dubrovniku« v Bujuk — Dere in nato spremili rušilec skozi Bospor, kjer stoji palača Dolma Bagče.

V Bujuk — Dereju so pozdravili kraljevsko dvojico jugoslovski pooblaščen minister dr. Janković z gospo, generalni tajnik predsedništva turške republike Hikmet-bej, poslanik turške republike v Beogradu Hajdar-bej, načelnik zunanje ministrice in prvi adjutant Kemala-paše, Dželal-bej. Jankovićeva gospa je izročila Nj. Vel. kraljičji lep šopek rož.

V spremstvu obeh turških torpedovk je naša bojna ladja »Dubrovnik« pri vstopu v Bospor zmanjšala hitrost in se vsidrala nekaj deset metrov pred palačo Dolma-Bagče. Ob vsem nabrežju Bospora, ki je skoznjem vozil »Dubrovnik«, je bila zbrana mladina iz tujakšnih šol in pozdravljala jugoslovsko dvojico z mahanjem rok in z vzkliki: Živeli! Ko se je »Dubrovnik« ustavil, je pozdravil Carigrad z 21 topovskimi streli, na kar je odgovorila turška križarka »Javuz«, ki je bila takisto vsidrana v Bosporu in neposredni bližini Dolma-Bagče. Moštvo »Javuz« je bilo postrojeno in vzklikalo: Živeli!

Ko se je »Dubrovnik« vsidral, je odšel Rudžibej nanj in pozdravil Nj. Vel. kralja z dobrodoščilo. Kralj se je ljubeznivo pogovarjal z Rudžibejem, nato se je pa izkrcal na motorni čoln »Ankara«, ki je bil v jugoslovskih zastavah, in se čez nekaj sekund izkrcal pred palačo Dolma-Bagče, kjer ga je čakal Mustafa Kemal-paša s svojim spremstvom.

Ko je motorni čoln pristal ob izkrcavališču, je Nj. Vel. kralj v admiralski uniformi s smehom in dobre volje s hitrimi koraki stopil na suho in se ljubeznivo pogovarjal z Mustafa Kemal-pašo in ostalimi uradnimi osebnostmi. Takoj za kraljem so stali jugoslovski ministri dvora Antić, maršal Dimitrijevič, jugoslovski pooblaščen minister dr. Janković in turški poslanik v Beogradu Hajdar-bej. Po izmenjavi nekaj besed je Mustafa Kemal peljal Nj. Vel. kralja in spremstvo v salone Dolma-Bagče. Tu sta stala Nj. Vel. kralj in Mustafa Kemal 20 minut v razgovoru. Temu razgovoru je prisostvoval tudi Rudžibej.

Okoli pol 11. je odšel Gazi Mustafa Kemal z Nj. Vel. kraljem in njegovim spremstvom na »Dubrovnik«, da pozdravi Nj. Vel. kralja in kraljičjo Marijo na ladji. Na palubi rušilca so stali odlično disciplinirani jugoslovski mornarji postrojeno in so mu izkazali čast. Čuli so se zvoki trobente: Mirno! Na »Dubrovniku« je Mustafa Kemal ostal nekaj časa, nato se je pa izkrcal in se vrnil v palačo Dolma-Bagče.

Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija sta se s spremstvom odpeljala z motornim čolnom v Saraj-Burno v starem Carigradu, da si ogledata muzeje in druge carigradske znamenitosti. Pred Saraj-Burno je sprejel jugoslovski kraljevski par oboje tujakšnega poslaštva in konzulata z g. Lazarevičem, generalnim konzulom, in dopisnikom centralnega predsedstva dr. Jevtičem na čelu ter z več turškimi novinarji. Takoj nato sta Nj. Vel. kralj in kraljica Marija stopila v avto, ki jima ga je dal na razpolago Mustafa Kemal, in se s spremstvom odpeljala v Tojkal-Saraj, enega izmed največjih in najbogatejših turških muzejev.

Po muzeju je vodil kraljevski par generalni ravnatelj muzeja in poslanec Halil-bej. Nj. Vel. kralj in kraljica sta si z velikim zanimanjem ogledala razne zgodovinske predmete in te, zgodovinski palači in se strokovnjaški informirala o izvoru in starosti posameznih predmetov. Nj. Vel. kraljica se je posebno zanimala za oddelek, kjer so razstavljene razne vaze in kitajska keramika.

Današnji turški listi prinašajo velike slike jugoslovanske kraljevske dvojice in podrobnosti o njenem potovanju in sprejemu. »Zumhuriet« prinaša članek pod naslovom: »Turki in Srbi«, v katerem popisuje zgodovinske zveze med Turki in Srbi. List prinaša tudi sliko Karagiorgija.

Banket pri predsedniku turške republike

Carigrad, 5. oktobra. AA. Anatolska agencija poroča: Predsednik turške republike Mustafa Kemal-paša je priredil sredi v palači Dolma Bagče intimno večerjo v čast jugoslovanskega vladarskega para. Mustafa Kemal-paša je sprejel Nj. Vel. kralja in kraljičjo Jugoslavije na pomolu in jih peljal v palačo. Večerja je trajala do polnoči in je potekla v najprijetnejšem razpoloženju. Po večerji je jugoslovanski vladarski par odšel na rušilec »Dubrovnik«. Do pomola ju je spremljal Mustafa Kemal-paša.

Kmalu po polnoči je »Dubrovnik« dvig-

Uradni komunikacije o razgovoru med Nj. V. kraljem in predsednikom turške republike

Carigrad, 5. oktobra. AA. Anatolska agencija je izdala o včeršnjem sestanku med Nj. Vel. kraljem Jugoslavije in predsednikom turške republike tale komunikacije:

Sestanek med Nj. Vel. kraljem Jugoslavije in predsednikom turške republike je bil zelo prisrčen. Oba država na poglavarja sta bila zelo zadovoljna, da sta se lahko osebno seznanila in da sta mogla izmenjati misli o okrepitvi splošnega miru. Dognala sta, da je miroljubna politika njenih držav docela v skladu z interesi njenih narodov, vseh sosedov in v interesu splošnega miru in sloge. Oba vladarja sta preinila z željo, naj bi med obema državama obstajali kar moč dobri odnosi.

Odmev na Bolgarskem

Po sodbi bolgarskih političnih krogov in bolgarskega tiska pomeni sestanek obeh vladarjev začetek nove dobe v medsebojnih odnosih

Sofija, 5. oktobra. AA. Bolgarska agencija poroča: Današnje »Utro« priobčuje izjave voditeljev bolgarskih strank o pomenu sestanka med Nj. Vel. kraljem Aleksandrom in kraljem Borisom.

Notranji minister Virginov pravi, da se Bolgari vesele tega sestanka in da so na tem sestanku govorili že o dobroti obeh narodov.

Vodnja »Demokratskega zgovora« Cankov, naglašja, da bo ta sestanek obeh vladarjev zblížal oba naroda in okrepil njuno medsebojno zaupanje. Cankov na kraju pravi, da je bilo v Varni ustvarjeno ozračje pripravnosti odnošajev med bolgarskim in jugoslovanskim narodom.

Molov, član Ljapčevske frakcije, trdi, da je bolgarski narod z navdušenjem sprejel vesti o sestankih sfa bolgarske države s šefi sosednih držav. Posebno veselje pa ga navdaja zaradi sestanka Nj. Vel. kralja Borisa z Nj. Vel. kraljem Aleksandrom, ker bo ta sestanek pospešil zblížanje obeh narodov.

Vodja socialistov Janko Sakazov naglašja, da pomeni ta sestanek izboljšanje medsebojnih odnošajev in da so to merodajni krogi na obeh straneh želeli.

Vrbnov, vodja liberalne stranke, je mnenja, da pomeni ta sestanek začetek zblížanja. Sestanek obeh vladarjev bo poglobil politične in gospodarske stike med obema državama.

Sofija, 5. oktobra. AA. Bolgarska agencija poroča: Celokupno bolgarsko časopisje objavlja obširne komentarje o sestanku med jugoslovanskim in bolgarskim vladarjem v Evksinogradu. Vsi listi so mnenja, da bo ta sestanek imel dalekosežne posledice.

Poluradni list »Znam« pravi med drugim, da je ta sestanek obeh vladarjev okrepil vero v prihodnost in da ga povsod tolmačijo kot olajšanje položaja. Sestanek je odstranil vse ovire, ki so dosedaj obstajale med obema bratskima in slovanskima narodoma. Zdaj nastopa novo obdobje medsebojnega zaupanja in iskrenega prijateljstva, ki je tolikanj potrebno jugoslovanskemu in bolgarskemu narodu in konsolidaciji miru na Balkanu.

»Demokratski zgovor« pravi, da je bil sestanek obeh vladarjev sprejet z velikim zadovoljstvom od vsega bolgarskega naroda, da bo pospešil zblížanje obeh sosedov in okrepil njuno vero v lepšo bodočnost.

»Slovo« piše o odličnih vrlinah obeh vladarjev, ki sta zastopnika pokoljenja, ki

ni sidro in krenil v Egejsko morje. Pri odhodu so bili jugoslovanski kraljici Mariji izročeni sopli cvetja v imenu predsednika turške republike in carigradskega mesta. Do odprtega morja sta spremljali »Dubrovnik« dve turški križarki, ki sta se poslovili s 24 topovskimi streli.

Komentarji turškega tiska

Carigrad, 5. oktobra. AA. Anatolska agencija poroča: Poluradni »Hakimiyet Milliyet«, pozdravlja v uvodniku jugoslovanske suverene in naglašja, kolikšno vlogo igra Jugoslavija v srednji Evropi in na Balkanu. Nj. Vel. kralj Aleksander je srečal v Carigradu ustanovitelja nove Turčije in tvorca miru na bližnjem vzhodu. Področje od Dunava do Evfrata je bilo v stari in novi zgodovini prizorišče velikih dogodkov. Zdad čuti potrebo trajnega miru. Tu živita dva naroda, ki odklanjata pokolje. List veruje v miroljubne namene Jugoslavije in naglašja, da je podobno prešinjena tudi Turčija.

je preživelo svetovno vojno in ki želi bodočim rodovom zapustiti dediščino lepše prihodnosti. Ta sestanek so spremljali s simpatijami milijoni njenih podanikov, k so si tako močno sorodni po jeziku, veri in običajih.

Podoben opozorjajo tudi drugi listi na zgodovinski pomen tega sestanka ne samo za Balkan, temveč za mir vse Evrope.

Anglija za povečanje svojega letalstva

London, 5. oktobra. r. Veliko pozornost v političnih in diplomatskih krogih je vzbudil članek v današnjem »Daily Mailu«, ki je očitno inspiriran iz vojaških krogov. V članku se pisec zavzema za povečanje angleškega vojnega letalstva in naglašja, da mora Anglija odkloniti vse zahteve po omejitvi oboroževanja na tem polju. Anglija si mora zgraditi tako vojno letalstvo, da ji bo, kakor nekoč njena mornarica, jamčilo prvenstvo na svetu. Sedaj je Anglija po navdih listu v pogledu trgovskega letalstva z 981 letali na četrtem, v pogledu vojnega letalstva pa na petem mestu. Pred njo se Francija s 3000, Zedinjene države z 2826, Japonska z 1939 in Italija z 1509 letali, dočim jih ima Anglija samo 1434.

Boncour povabljen v Moskvo

Pariz, 5. oktobra. r. Po informacijah tu, kajšnih diplomatskih krogov je sovjetska vlada povabila zunanjega ministra Paula Boncourja, naj združi svoje potovanje v Varšavo s posetom v Moskvi.

Rimski nauki Berlinu

Rimu postaja berlinski režim neprijeten in mu daje nauke, naj malo brzda prevnete voditelje

Rim, 5. oktobra. g. Oficiozni »Popolo di Italia« se bavi z vlogo podrejenih voditeljev tretjega carstva, pri čemer izjavlja, da bi bilo v interesu Nemčije same, da čimprej združi vrhovno poveljstvo v eni roki in prenove podrejenim voditeljem na deželi preširokoročno udeleževanje. To svarilo je namenjeno odgovornim meotom Nemčije. List svari pred gotovimi odredbami podrejenih ljudi v Nemčiji, kakor n. pr. kajenja

Proč z zdražbarji!

Občinske uprave, ki jih bomo volili 15. oktobra, bodo imele gotovo mnogo težje delo in večje naloge, kakor pa dosedanje. Nove občine so po izvršeni komasaciji razmeroma mnogo večje in prva naloga novih občinskih uprav bo, da likvidirajo delo dosedanjih občin in ga prilagodijo novim razmeram. Brez dvoma bo to zahtevalo vsaj ponekod mnogo posla in truda, pri katerem bo potrebna tudi vsa pomoč nadzornih oblasti.

Poleg tega pa čaka naše občine, ki jih bo v bodoče skoro dve tretjini manj kakor doslej, še mnogo drugih težkih in važnih nalog. Komasacija občin je bila izvršena prav zaradi tega, ker dosedanje majhne občine kljub visokim občinskim dokladam zaradi majhnih sredstev, s katerimi so razpolagale, raznih zahtev sedanjega časa, zlasti prosvetnega in socialnega značaja, niso mogle izpolnjevati. Najbolj se je ta nedostatek poznal pri socialnem skrbstvu, v preskrbovanju občinskih revežev in raznih drugih siromakov.

Kar niso zmogle male občine, bo v bodoče mogoče novim večjim občinam, namreč da bodo lahko prej ali slej osnovala, morda tudi po več skupaj, občinske domove za svoje ubožce, tako da jim ne bo treba več hoditi od hiše do hiše sebi in drugim v nadlego. Prav tako bodo večje občine lažje skrebele za svoje šolstvo, za svoja pota in ceste in druge občinske zadeve, ker bodo z večjimi razpoložljivimi sredstvi lahko izvrševale tudi velikopoteznejše načrte. Seveda je gotovo, da se čez noč ničesar ne more napraviti, tudi v velikih občinah ne, zlasti ne v sedanjih časih splošne pomanjkanja gotovine, toda nič manj ni res, da je prav zaradi tega potrebno v vsaki občini smoteno delo, ki izpolnjuje postopno naloge novega časa in zahteva napredka.

Za tako smoteno delo po načrtih, določenih za daljšo dobo, pa je seveda predvsem potrebno, da dobe naše nove velike občine čim stalnejše uprave, ker bo le v tem primeru podano jamstvo za resnično dosego postavljenih ciljev. Če bi se občinske uprave prehitro menjavale ali izpreminjale, bi nastala nevarnost, da bi se velikopoteznejši načrti zavlačevali in odlagali in da bi do smotrenega dela sploh ne moglo priti.

Kdor želi, da bi se gospodarstvo v

naših občinah razvijalo stalno v smeri napredka brez večjih pretresljev, mora prav zaradi tega dobro premisliti, koga bo volil 15. oktobra. Ponekod so se sporazumeli in so postavili enotne liste z ljudmi na čelu, v katere zaupajo kot znane dobre gospodarje. Tu sploh ne bo volitev. Drugod bo več kandidatih list, ponekod tudi take, ki so jih vsilili punktaši. V tem primeru bo moral volilec prav dobro premisliti, komu naj zaupa svoj glas, ker je gotovo, da nadzorna oblast ne bo pustila, da bi morda punktaši legli svoje politične klopote v naših občinskih upravah, ker jim drugod ni mogoče. Izključeno je namreč, da bi mogla nadzorna oblast v nasprotju z obstoječimi zakoni dopustiti kaj takega, kar bi bilo v nasprotju, čeprav v majhnem obsegu, z načeli, ki so bila uveljavljena z razpustom starih strank, in kar bi moglo tvoriti povod za razpihovanje starih strankarskih strasti in mržnje. Povratka iz stare čase ne more biti, nimanj pa še v občinskih upravah, ki imajo predvsem vršiti gospodarsko, prosvetno in socialno delo.

Kdor bi torej oddal svoj glas ljudem, ki se niso znali živeti v nove razmere in ki ne razumejo duha novega časa, bi škodoval samo lastni občini in samemu sebi, ker bi postal sokriv, če bi občina ne mogla priti do stalne trajne uprave brez izprememb.

Tudi ob tej priliki bo kakor vedno prišel do preizkušnje pregovor: Kakor si boš postal, tako boš ležal! Zato bi se hudo zmotil vsakdo, kdor bi nasadel demagoškim besedam raznih krivih prerokov, ki jim ni toliko mar za napredek naših občin, kakor pa za to, da bi lahko v zmedenosti ljudi kuhlali svojo peklenko juho ščuvanja občanov med seboj in jih izigravali za svoje prikrite samopašne namene.

Le tedaj, če bodo občinske uprave vršile svoje naloge v slogi in sporazumu, v duhu načel nove narodne in državne politike, ki zahteva združitev vseh poštenih ljudi v delu za splošno narodno in državno korist, bo zagotovljeno, da bodo kljub težki gospodarski krizi dosegli uspehe na svojem področju.

Zato mora postati pri občinskih volitvah splošno geslo našega treznega mislečega slovenskega ljudstva: Proč z zdražbarji in zaplotniki!

Preiskava o atentatu na Dunaju

Dunaj, 5. oktobra. AA. Politijska preiskava zaradi atentata na dr. Dollfusa do zdaj še ni ugotovila, ali je atentator Dertl ravnal iz lastne pobude, ali pa je imel sokrivce. Atentator trdi, da je nastopil sam. Policija je prejela 15 atentatorjevih prijateljev in tovarišev. Aretiran je tudi njegov oče dr. Günther. Ta je bil prej monarhist. V zadnjem času se je priključil nacionalno socialistični stranki. Zanj pravi atentator, da bi edini mogel rešiti Avstrijo iz sedanjih stisk. Dr. Günther sam pa trdi, da ni v nobeni zvezi z atentatorjem. Dertl napravlja vtis inteligentnega človeka.

Vladna kriza na Španskem

Madrid, 5. oktobra. r. Predsednik republike Azana je poveril mandat za sestavo nove vlade odvetniku dr. Sanchezu Roma. Mandatar je odgovornik razpusta parlamenta in razpisa novih volitev, zahteva pa, da morajo biti v novi vladi zastopane vse nacionalne skupine.

Nesreča v poljskem rudniku

Krakov, 5. oktobra. g. V rudniku »Pol-ska« pri Katowicah se je najbrže zaradi zemeljskega plazu podul rov, v katerem je bilo zaposlenih 10 delavcev. Do sedaj so izm-d zasutih rešili samo enega živega, za ostale pa je malo upanja, da bi jih rešili še žive.

Radio kotiček

Ljubljana, 5. oktobra. Drevi ob 20. nam prinese naša kukavica zanimivo glasbeno predavanje Zorka Prelovca, potem pa koncert delnega zbora in okteta Ljubljanskega Zvona. Slišali bomo Zgančevce »Poji, mila, poji«; Adamčeve »Kmečka pesem«; »Vse najlepše rožice«; »Kaj ti je, Mojca« in »Zabučale gore«; dalje Bučarjev »Venček narodnih pesmi«; Premrllove »V hlevček sveti zvezdica«; Pojdim spav« in »Starček roma na gor«; »Pevčev« »Slovo od doma«; Prelovčeve »O da je roža moje srce«; »Jaz bi rad rdečih rož« in »Pozdrav« ter Jerebovo »Kam si šla«. Ob 22. bomo poslušali instrumentalni koncert Radio orkestra, ki nam zaigra Bortkiewiczovo »Tisoč in ena noč«.

Jutri ob 19. nastopi v radiu naš odlični predavatelj in govornik, prvi podstarosta SKJ g. E. Gangl s sokolskim predavanjem. Njegovo jutrišnje predavanje bo uvod v celo vrsto baš v naših nemirnih časih potrebnih predavanj o vsem, kar obsega lepega, plemenitega in koristnega sokolski pokret. Z predavateljevo ime samo nam jamči, da nas bo to predavanje v polni meri zadovoljilo. Sokolska predavanja bomo poslušali odslej vsak petek ob 19. Ob 20. bo prenašal radio koncert iz Zagreba, ob 23. pa zaključil bogat program radio-jazz.

Ravnatelj Hubad upokojen

Beograd, 5. oktobra. r. S kraljevim ukazom je vpokojen ravnatelj konzervatorija v Ljubljani Matej Hubad.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize. Amsterdam 2306.79 — 2318.15, Berlin 1359.58 — 1370.38, Bruselj 797.74 do 801.68, Curih 1108.35 — 1113.85, London 176.14 — 177.74, New York 3680.49 do 3708.75, Pariz 223.86 — 224.98, Praga 169.79 do 170.65, Trst 299.90 — 302.30 (premlja 28.5%). Avstrijski šiling v privatnem klirgu 8.80.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih. Pariz 20.19, London 15.925, New York 334.50, Bruselj 71.9750, Milan 27.10, Madrid 43.10, Amsterdam 208.125, Berlin 122.85, Dunaj 57.—, Praga 15.32, Varšava 57.70, Bukarešta 3.—.

Tehtne besede o našem gospodarstvu

Minister Ivan Mohorič o naši trgovski in finančni politiki ter položaju našega trgovstva

Srbijski trgovci se na primer ne morejo živeti v situaciji, da je z novim obrtnim redom ukinjen zakon o prodajnih na vseh, ki datira iz turskih časov z dne 25. oktobra 1870 in ki je določal, da se po vaseh in na deželi sploh ne morejo odpreti trgovine z mešanim blagom v našem smislu ali pa manufakturne trgovine, trgovine z železom, kolonijalnim blagom itd., marveč se je smela tam prodajati samo sol, bakrena galica, keramična posoda in še par drugih predmetov. Lanpo spomlad se je žrušil ta monopol, ki sta ga živili dve generaciji in od katerega sta živeli. Zanje je bila decentralizacija trgovine nekaj nepojmljivega in dejansko se danes v srbskih mestih in trgih po dobrem letu dni te posledice že močno občutijo. K temu je prišlo pa še to, da so prihela industrijska podjetja deloma prisiljena zaradi vednih napadov nanje, deloma zaradi slabih izkušenj vsled številnih poravn in posredovanj in končno v stremeljenju, da bi čim več blaga plasirala med ljudstvo, odpirati lastna tovarniška skladišča. Nedavno je ministrstvo trgovine izdalo tozadevni odlok, ki širilo odpira vrata odpiranju takih skladišč brez vsake predhodne prijave in formalnosti in ki grozi postaviti posebno tekstilno stroko pred nove težkoče, že poprej je detajlno potovanje v največji meri odvzelo nekdanjo pomembnost in vlogo veletrgovini in razposiljalni promet, ki ga uspešno prakticirajo iz tujakšnih središč inozemska podjetja, po milih opažanjih ni upadel. Tudi v zastopstvu inozemskih trgovcih imamo dovolj jasno situacijo. Vrše se številna izigravanja, katerim ni mogoče v okviru sedanjih sredstev in določb priti v okom. Jasno pa je, da je sedanja situacija v nacionalnem oziru in s stališča nacionalnega dohodka za nas velik nedostatek, ki bi ga bilo treba s doslednim in tihim izvajanjem organizacije odpraviti.

Zunanja trgovina

Že na zadnjem predavanju sem omenjal velike izpremembe, ki so nastale v naši zunanji trgovini. Položaj se v vladnih krogih presoja mnogo preveč optimistično. To, da smo v prometu z Italijo padli v zadnjih treh letih kar za nad 800 milijonov dinarjev, ni mala stvar. Italijanska gospodarska politika se namreč ne namerava zadovoljiti s tem. Ona gre dalje in po svojih specializiranih sistematično obdeluje naš trg, proučava njegove prilike, raziskuje do največjih prodornosti vse možnosti povečanja in propagande italijanskega uvoza, vse vzroke eventualnega nazadovanja in se ne strahu nobenih naporov, da v detajlnem delu poljubna situacija.

Nedavno sem imel priliko razgovarjati se z odposlancem iz češkoslovaške republike, ki je istotako več mesecev proučeval krizez Jugoslavije naše gospodarske prilike. Njegova opažanja in ugotovitve so bila zelo interesantna. Ugotovil je, da se naši ljudje sploh ne zavedajo, kaj bi se vse dalo zbirati, da ima sploh kakšno ceno in vrednost in da bi se dalo s uspehom izvažati. Ko so bili opozorjeni na razne možnosti in bi bilo treba le malo organizacije in neznatnih sredstev, da se cela stvar izvede v večjem obsegu, pa so odgovorili na cel štiri ter začeli intrigrirati drug proti drugemu. In to je tipična karakteristična pojava našega izživljanja. Dolga desetletja živimo v inerciji, potem pa se nekdo odloči in nekaj osnuje. Leto nato so na istem mestu že trije in štirje s glavnimi obrati tako, da konec koncev nobeden nima prave koristi. To opažate v konfekciji, v pletilstvu, v lesni industriji in v celih vrstah drugih strok. Gospodarsko vzeto je to brezglavo trošenje onih borih zalog nacionalnega kapitala, s katerimi razpolagamo in katere bi krvavo rabili za bolj racionalne svrhe.

Dejstvo, da je varčevanje naroda zadel hud udarec s provizornimi odredbami v zaščito denarnih zavodov pred dvigavanjem vlog, bo imelo mnogo težje posledice za našo gospodarsko aktivnost, kakor si trenutno marsikdo misli. Predvsem bo poživljenje tako izčrpanega gospodarskega orkanizma mnogo težje, kakor bi bilo v normalnih prilikah. Mišljenja sem, da nam mnogih komplikacij, ki si jih ustvarjamo sami zaradi pomanjkanja trdne vodilne volje v gospodarstvu, zaradi tega, kar puščamo neregularni inicijativi na eni strani preveč maha, na drugi strani pa izdajamo enostranske zaščitne ukrepe, ki zaustavljajo normalen krogotok za 80% prebivalstva, ne bi bilo treba. Lahko bi z malo uvidenosti prepredili celo vrsto neprilik, ki jih ustvarjamo, kakor smo videli, deloma zaradi tega, da prihajajo mnogi ukrepi šele takrat, ko je že prepozno, deloma pa zato, ker ni prave porazdelitve v gospodarski podjetnosti in inicijativnosti. Bilanca našega dela v tem oziru ni posebno razveseljujoča in na stvari ničesar ne menja, če tudi smo doživeli paradokson pojava, da je po padcu dinarja v mednarodnih obračunih njegova kupna moč na notranjem tržišču celo porasla. Dandanes se zelo hitro menjujejo vloge. Nekdaj smo hodili mi v Avstrijo in Italijo nakupovati poceni blago, danes je situacija obratna in ne brez naše krivde.

Finančna politika

Dočim so druge države v svoji trgovinski politiki uveljavile načelo, da se sme iz inozemstva uvažati samo toliko, kolikor sem v stanju plačati in zaradi tega vezale uvoz na uvozna dovoljenja in na devizne dodelitve, naša devizna politika, ki jo vodi finančno ministrstvo, ni hotela uvaževati tega edino pravega načela. Posledica tega je bila, da so terjatve inozemstva na fakturah za blago, uvoženo v našo državo, porastle znatno preko dotoka razpoložljivih deviz v naši plačilni bilanci. Nadaljnja posledica tega je bila, da so se pojavili zastoji v klirinškem prometu, da je valutno tržišče izkoristilo to našo nepriliko, da so cene tujih plačilnih sredstev v svobodnem prometu porastle preko oficijelne premije. Danes je domači industrialec, ki si mora sam iskati valute za nabavo sirovin, mnogo na slabšem napram svojem konkurentu iz inozemstva, ki lahko uvaža blago za svojih 12% ceneje v klirinškem prometu. Tudi naš eksporter se čuti prizadetega, ker mora svoje valute oddajati Narodni banki samo s 28,5%nim primom. Zdi se mi, da plačuje

Narodni banki v tej devizni situaciji prav za prav 12%no iznos carino od fakturirane vrednosti blaga in pojmljivo je, če se vedno pogosteje pojavljajo zahteve, da bo treba to valutno situacijo enkrat izenačiti.

Ko je posvetovalni odbor, ki je bil postavljen v Ministrstvu trgovine in industrije, končal svoje konzultacije, se je pričelo, da bodo sledili v časopisju že dolgo napovedovani ukrepi, ki se tičejo našega denarstva, obrestne mere, uredbe o posredovalnem postopanju in da bo tudi zakon o zaščiti kmetov revidiran v onem smislu, kakor se je izjavila večina gospodarstvenikov v državi. Ne vem točno razlogov, zakaj do teh ukrepov ni prišlo še do danes, ko je poteklo že mnogo mesecev. Zdi se mi, da se v vladi smatra, da si bo gospodarstvo že samo nekako pomagalo iz tekočih, v katerih se nahaja. V tem me potrjuje še bolj dejstvo, da je beograjski denarni trg že čisto miren in likviden in izgleda, da se po njem presoja položaj. Smatra se, da kakor so svojočasno preboleli denarni zavodi velike izgube pri vrednostnih papirjih vsled ogromnega zadovanja tečajev za povprečno 60% pa celo več, da se bo tudi tu vse že nekako obravnavalo. Z ozirom na težko stanje državnih financ tudi ni računati na kako pomoč iz javnih sredstev v tej ali oni obliki. Denarni zavodi bi morali to sami uvideti in pričeti s sanacijo v okviru lastnih sredstev. Dobro se zavedam, kaj sem s tem rekel, toda ni drugega izhoda. Mi moramo iz provizorijev ven, če nečemo, da bi se to nereseno vprašanje vlečlo celo desetletje za nami.

Davčna bremena

Tekom lanskega in letošnjega leta so bili potrebni ponovni veliki napori, da vzdržimo ravnotežje državnih financ. Naši kraji so v tem oziru že poprej ranžirali zelo visoko in od 11.664 milijonov Din davkov, kolikor je bilo pobranih po starih davčnih zakonih od leta 1920 pa do leta 1928, je Slovenija plačala 1508 milijonov Din, ali 13,5%, odnosno na enega prebivalca 1427 Din, dasi predstavljamo po površini le 6,4% celotnega ozemlja, po številu prebivalcev pa 8,1%. Sosedna Hrvatska s Slavonijo je plačala v tem času le 993 Din na glavo prebivalca, Bosna 771 Din, Dalmacija pa celo samo 527 Din.

Naše javne finance so bile zgrajene na indirektnih davcih, na trošarinah, takšah in carinah. Zato so se vpliv in posledice gospodarske krize v mnogo jačji meri občutile kakor bi se bile drugače. Tam so dohodki naenkrat padli na 50 do 60% napram proračunu in da bi se izpadeč, ki je na ta način nastal, vsaj deloma pokrili, so bili izdani znani ukrepi glede plačevanja direktnih davkov, katerih posledice v sedanjih dobi slabe konjunktуре vsi občutimo in ki dajejo povoda mnogim kritikam in komentarjem.

Naša so se pota in načini, da se je naenkrat efekt zgrajenarstva povečal na tri-ali štirikratni iznos in tudi pri pridobitni ter pri družbah se hoče doseči znatno povečane efekte, ki samoumevno niso v nikakem skladu z možnostjo pridobitne aktivnosti. Pri praktični oceni so se pokazali pogoški in neenakomernosti, ki jih nikdo ne more negirati in ki bi jih bilo treba v interesu davčne morale popraviti. Tudi so se opazila mnoga pretiravanja pri ocenah, ki jih ne morem drugače tolmčiti, kakor, da davčni organi bodisi ne tolmčijo smiselno odredb zakona ali pa bodisi, da se izdajajo izvršilni predpisi, ki gredo preko zakona. Opaža se tudi gotova preobremenjenost, ki ima za posledico nagledni sumarni postopek, kar vse daje mnogo povoda za pritožbe.

Opozorila in pritožbe, ki so bila v tem oziru podana, so se hotela tolmčiti kot neke vrste odpor proti temu, kar je organom narejeno, kar je popolnoma napačno. Ako bi se vila o stvari razvila javna di-

kusija, bi bili gotovo prišli stvari prej do dna in razčistili situacijo, kakor pa tako, ko samo finančna uprava lahko priobčuje svoje razglase v časopisju. Ne smemo namreč prezreti, da se poleg te ostre davčne prakse pripravljajo še druge nove obremenitve gospodarstva. Tako bo novembra meseca uveljavljena nova potniška tarifa na železnih, ki naj bi dala po izvršenih kalkulacijah okrog 50 milijonov dinarjev netto-dohodkov. Tarifni odbor je po dolgotrajnem proučevanju položaja vseh panog gospodarstva pretekel teden završil svoje delo in v okviru daten mandata predložil prometnemu ministru načrt za nov razpored železniških tarif, ki bi odgovarjale izpremenjenim prilikam. Od teh povišanih železniške vozarine se pričakuje svojih 100 do 120 milijonov dinarjev večjih dohodkov.

Potrebnost je nova taktika

Tako vidimo, da se kumulirajo bremena na gospodarstvo od vseh strani. Vidimo tudi, da se v socialnem oziru stavijo zahteve, ki močno bremenijo gospodarsko aktivnost in naše samouprave se v svoji finančni politiki še niso znale prilagoditi izpremenjeni situaciji. Med našim trgovstvom pa vedno vlada naziranje, da bo vsak sam zase bolje odrezal in bolje uredi svoje zadeve, da je zadosti, če se odpošlje z običnega zbora pavšalna protestna resolucija ministrstvu in še danes ni prodla v njihovi vrstah zavest, kolike vrednosti je lahko disciplinirana organizacija. To je bilo nam vedno v pogubo. Tudi mi izgleda, da mnogo naših gospodarstvenikov še vedno ne pozna pravega razpoloženja javnosti in tendenc, s katerimi je treba danes računati. Onim, ki spadajo v to kategorijo, priporočam, da čitajo na primer proglose za volitve v Delavsko zbornico v sosedni savski banovini, pa bodo naenkrat poučeni, da je treba čisto z drugo taktiko iti na delo, če nečemo doživljati vsak dan novih presenečenj. V tem prglasu je med drugim zapisano, da je naše prebivalstvo poraslo od prevrata za 1 milijon ljudi, za katere nismo znali organizirati prilike za delo in zaslužek in kar se je dolga leta kot krivokletstvo označevalo, to se tu javno in odprto propagira. Zahteva se gospodarski načrt ali splašna privreda, propagira se notranje prisilno posojilo, pojačanje inspekcije dela, osiguranje proti brezposelnosti, moratorij za delavce in zavarovanje minimalnih plač. Ni dvoma, da se v volilni kampanji razvija maksimalističen program. Toda on ostane vseeno program in smernica bodočega dela. Delavci imajo prav, če to zahtevajo, njihova stanovska borba jim nalaga to dolžnost. Vprašanje je le, kako daleč naše gospodarstvo te stvari prenese in kako daleč je obremenitev ekonomske aktivnosti sploh še mogoča.

Očrtal sem vam v glavnih obrisih okvir problemov, pred katerimi stojimo in vidite, da so sedanje stisnjene prilike prinesle s seboj resne skrbi za posameznika in za celoto. Posrežno bi bilo, ako bi napram vsem tem pojavom zastopali sterilno stališče negacije ali pa se zavarovali v navinosti, da bo že čas sam vse to rešil in uredil. Danes se povezanost stanov in interesov mnogo odločneje in jasneje čuti kakor kdajkoli poprej. Nobeden se ne more več izživljati na račun drugega. Vsa pretiravanja se osvetijo. Kdor bi hotel zanikati nujnost koordinacije interesov vseh stanov in slojev, je ali demagoški ali pa sedanjega časa in razmer ne razume.

Bodoči genij

— Vaše skladiše se bodo igrale, ko bodo Mozart, Beethoven in Wagner že davno pozabljeni.

— Ali mislite to zares, gospod profesor?

— Zares — samo da se ne bodo igrale prej.

Regulacija Ljubljane zagotovljena

Uspeh deputacije pod vodstvom župana v Beogradu — Dela bodo takoj razpisana

Ljubljana, 5. oktobra.

Čim je župan g. dr. Dinko Puc davi prišel iz Beograda, kamor je vodil deputacijo zaradi nadaljevanja regulacije Ljubljane, nam je takoj dal podatke o velikih uspehih, ki jih je deputacija v Beogradu dosegla v korist mestne občine ljubljanske in vsega Barja.

V terek se je v Beograd odpeljala pod vodstvom župana dr. Dinka Puce deputacija, ki so bili v njej tudi podžupan prof. Evgen Jarc ter zastopnika Vodne zadruge barjanske Knez in dr. Spiller-Muys, a pridružili se je deputaciji tudi poslanec za ljubljansko okoličjo g. Koman.

Deputacija se je zglasila pri predsedniku vlade dr. Sršiču, pri finančnem ministru dr. Miločiču Grgorjeviču, pri ministru dr. Kramarju in Pucju, nadalje pri ministru zgradb Skrlju in pri pomočniku finančnega ministra ing. Nedeljkoviču ter pri generalnem direktorju Poštne hranilnice, posetila je pa tudi druge referente v raznih ministrstvih.

Deputacija je povsod predložila obseg ogromne škode zaradi poplave in na podlagi načrtov razložila, da je poplava na Barju in v glavnem posledica nedovršene regulacije Ljubljane. Čim bi bila regulacija izvedena, bi bilo mogoče 16.000 ha barjanske zemlje pretvoriti v najrodovitnejše polje, s čimer bi bili stroški izdatno poplačani. Deputacija je opozorila tudi na to, da je nedovršeno stanje regulacije dovedlo do ogromne nevarnosti, da se žuži vse nabrežje od Franciškankega do Čevljarskega mostu. V resnici je danes ogroženo tro-mestovje ter kej na levem bregu Ljubljane do Čevljarskega mosta in most sam ter seveda tudi vse tam stoječe hiše, tako da grozi Ljubljani sto milijonska škoda. Deputacija je našla polno razumevanje. Medtem ko je minister Skrlj že pri zadnjem posetu v Ljubljani dovolil nujni kredit okroglo 300.000 Din za najnujnejša zavarovalna dela, je zdaj finančni minister

Grgorjevič dovolil še, da se likvidira potrebni znesek za dovršitev regulacijskih del v sektorju med Franciškanim in Čevljarskim mostom. Dela bodo takoj razpisana.

Kar se tiče nadaljnjih del, je deputacija poudarila, da se sedaj vidi, kako napačno je bilo, da svojčas vlada ni akceptirala predloga mestne občine ljubljanske in Barjanov, da se celokupna dela za regulacijo Ljubljane oddajo istočasno in eni sami firmi. Delo se je na ta način zavleklo, je mnogo dražje in, kar se napravi, voda sproti vsaj deloma zopet poškoduje. Načrtoma je zdaj bil z benevolenco sprejet predlog deputacije, naj se vsa ostala dela za regulacijo, ki bodo stala približno 12 milijonov Din, istočasno razpišejo. V svrhu financiranja tega velikega dela naj bi posodila Poštna hranilnica 6 milijonov Din, ostanek pa naj bi se kril iz prispevkov banovine in pa rednih doprinosov vseh štirih faktorjev, ki pridejo v poštev.

Poštna hranilnica je v načelu pristala na tako posojilo, seveda je pa izvedba odvisna še od potrdila finančnega ministra oz. ministrskega sveta. Toda z ozirom na polno razumevanje, ki ga je naša deputacija pri vseh gg. ministrih, in na njihova zagotovila, moremo računati, da bo končno vprašanje regulacije Ljubljane vendarle enkrat definitivno rešeno.

Sokol

— Litljski Sokol. V nedeljo dne 8. oktobra sveder ob 8. uri bo svedena otvoritev novih prostorov prenovljenega Sokolskega doma v Litli. Sodelujeta pevski društvi Lipa z orkestrom in Šmarški Zvon, ter godbeni odsek gasilskega društva. Vabilo se k otvoritvi vsi člani in sokolstvu naklonjeno občinstvo. Če se iste polnoštevilno udeležijo. Po otvoritvi prosta zabava in ples.

OUZD v septembru

Ljubljana, 5. oktobra. OUZD v Ljubljani objavlja podatke o stanju zavarovanja delavcev v septembru. Članov je bilo 49.875 (v primeri s septembrom lanskega leta —1492), članic 29.110 (+1280), skupaj 78.985 (+212). Bolnikov je bilo skupaj 2027 (+309). Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 23.43 (—0,74), celokupna dnevna zavarovana mezda 1.850.255,60 (—64.034,40).

Kljub splošnemu zboljšanju zaposlitve, primanjkuje še vedno moških približno za poldrugi tisoč. Obratno so pa ženske tudi za približno toliko narasle. Kot glavni vzrok temu pojavu moramo navesti nazadovanje gradbene industrije, pri kateri so pretežno zaposleni moški, in napredovanje tekstilne, pri kateri so pretežno zaposlene ženske.

Odstotek bolnikov je z ozirom na lansko stanje neprimerno večji. Dejstvo, da je bolnopolna doba podaljšana od 26 na 52 tednov, samo deloma opravičuje povečanje odstotka za 0,40% na 2,57%.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere odgovarja približno faktičnemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca, je pri moških za Din 1,06 manjša in pri ženskah za Din 0,22 večja nego lanske leto. Dočim moške plače nazadujejo, naraščajo zaslužki žensk že od meseca julija dalje.

Celokupna dnevna zavarovana mezda, ki odgovarja približno faktičnemu dnevnemu zaslužku vseh delavcev, je za Din 64.034,40 manjša od lanskega leta. To pomeni, da delavstvo, zavarovano pri OUZD, zasluži letos še vedno okroglo Din 64.000 manj na dan, nego lani.

Iz Trebnjega

— Nov grob. Včeraj jutraj je nenadoma zadet od kapi preminul g. Rupert Brovet, davčni nadupravitelj v pokouju iz Starega trga pri Trebnjem. Pokojni je dosegel visoko starost 74 let, je bil splošno priljubljen in znan po svojem globokem nacionalnem prepričanju. Se pred vojno je služboval v Brežicah in v Kozjem na Stajerskem. Na teh dveh mestih je občutil vse gorje avstrijske soldateske, ki ga je kot zavednega narodnega delavca vedno preganjala. Slabo je bil zlasti zapisan pri finančni direkciji v Gradcu, ki je ponovno zahtevala, da se pomeni, prevsem pa da se podpisuje z nemško končnico, t. j. Broveth. V času, ko je služboval v Brežicah, je za njegov slovenski greh zlasti trpela njegova soproga Angela, ki so jo tedaj brežiški nemškutarij kamenjali v trenutku, ko se je vračala iz Narodnega doma. Ko je bil leta 1914, vpokojen, se je preselil v Stari trg pri Trebnjem. Bil je tudi tu član vseh narodnih organizacij, pa ga bo napredni živeli pri nas težko pogrešali. Zapuščava vdova Angela, hčerko Angelo in sinova ing. Ruperta in Jurija. Pogreb bo v petek ob pol 8. na farno pokopališče v Trebnjem. Mir prahu njegovemu, žalujočim naše sožalje! (V osmrtnici v »Jutru« je pomotoma objavljeno, da bo pogreb popoldne.)

— Uničen krompir. Pri zadnjih poplavih so zlasti oškodovani v našem okolišju vaščani vase Jezero. Vas leži precej nizko in je voda vdrila v kleti, kjer so imeli vaščani še shranjen pridelek krompirja, ki je bil letos posebno znan. Ker je stala voda v kletih več dni, je postal krompir popolnoma neužit in je v vasi uničenega nad 50.000 kg krompirja, ki ni niti za živalsko hrano. Vas je nesrečo prijavila oblastvom v svrhu prejema podpore za poplavljenec.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 5. oktobra. Ko je nekako pred 14 dnevi policija aretirala na Viču bivšega trgovca Vinka Beliča, ki je pisal grozilna pisma raznim premožnejšim ljudem in jim celo grozil s smrtjo, če mu ne pošljejo denarja, je bila javnost prepričana, da je to osamljen primer in da se pri nas metode ameriških tolovajev, ki so se namestu tihotapstva lotili izsiljevanja, ne bodo obnesle.

Toda temu žal ni tako. Baš te dni je policija pojasnila novo afero, v katero je zapletena tudi neka ženska, dočim glavne krivice in iniciatorja še iščejo. Pred dobrimi tremi tedni se je odslasila v hiši avtobusnega podjetnika g. Zupana v Križah pri Trzinu mlada neznanka in izročila ge Zupanovu pismo.

Ko je ga. Zupanova pismo prečitala, je ostrmela. Glasilo se je namreč:

»Gospod Zupan! Jaz sem tajni agent zavarovalnice X in sem zvedel, da ste Vi avtomobil, ki vam je nedavno zgorel, sami zaigali. Od zavarovalnice ste prejeli nad 20.000 Din in zato zahtevam tretjino tega zneska, torej 7.500 Din, če hočete, da ne bo škandala in da bo Vaša čast tudi v bodoče neomadeževana. V nasprotnem primeru veste, kaj vam grozi. Meni je vse znano, to mi je zaupal Vaš brat. Denar izročite dones!«

— Sledil je nečitljiv podpis. Ga. Zupanova je seveda takoj spoznala, da gre za izsiljevanje, ter je neznanko zapodila, popreje je pa še zahtevala, naj se legitimira. Neznanka je navedla napačno ime ter izginila.

Človek bi mislil, da bo ta lekcija zado-stovala, toda vsiljiva neznanka se ni pu-

stila ugnati. V Ljubljani je še dvakrat ustavila Zupanovega šoferja ter mu izročila dve grozilni pismi, odgovora pa seveda ni dobila. Ko je v terek jutraj na Miklošičevi cesti šoferja znova ustavila ter mu hotela izročiti četrti pismo, jo je nenadoma nekdo prijazno potpreljal po rami in še preden se je zavedla, se je znašla na policiji. Tam so ugotovili, da imajo opraviti s 23-letno brezposelno Ivanka S. iz Ljubljane. Zatrjevala je, da ji je pisma izročal neki neznanec in da ni vedela za vsebino. Policija je pa prepričana, da je neznanec njen ljubček, znana firma Vinko R., ki ga zasledujejo oblasti. Ivanka je bila izročena sodišču.

— Davi je bil aretiran 27letni delavec Josip P., doma iz Velikih Lač pri Kamniku, ki je poceni prodajal skoraj novo kolo. Ugotovili so, da je bilo kolo nedavno ukradeno Ludviku Gaberšku iz Ljubljane. Jože je tatvino priznal, pravi pa, da je vse leto pošteno delal in da sam ne ve, kako ga je hudič zmotil, da je ukradel kolo. Policija je pa prepričana, da ga »je hudič že večkrat zmotil«, saj so ga nedavno zasliševali zaradi prta, ki ga je tudi poceni prodajal, a mu tatvine niso mogli dokazati. Zdaj bo moral Jože v zapor.

— Iz Zagreba je prejela včeraj policija br-zojavko, da so tam nekoga aretirali, ki se je pripeljal na motornem kolesu, ukradenem pred dnevi v Mengšu trgovcu Edvardu Kovaču iz Ljubljane.

Beležnica

Koledar

Danes: Četrtek, 5. oktobra, katoličani: Placid in t. Dumin, pravoslavni 22. septembra.

Današnje prireditve

Kino Matica: Oporoka dr. Mabusa
Kino Ideal: Rajski grehi
Kino Šiška: Mladost je sladka
Dežurne lekarne
Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9
in dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6

Izpod sita in rešeta

Življenje je najboljša šola. Ne pravijo zaman Rusi: Sto let živi, sto let se uči, pa boš še umrl kot tepec. Sicer so pa tepci na svetu potrebni. Kaj bi bilo brez njih s pametnimi? Tako se ti tekom dogodkov odpro oči in spoznaš, da z glavo skozi zid ne gre. A zid je preklicano trd, trši od naj-trše kranjske butice. Skratka, da pridemo po kratkem ovinku k stvari: Rešeto poleg sita je nepotrebno, časno čisto nepotrebno. Zato bo odpadlo in ostane zaenkrat samo sito, pa še to ima rado prevelike luknjice. Jih če ne treba mašiti, kar je prevelikih, drugače ne gre, ali če že hočete — ne sme iti. Človek se v dobri veri zmoti, ustreči hoče javnemu mnenju, pa mu uide kaj predebelega skozi preveliko luknjico v situ, kar vidi poleg njega rešeto in ga to zapelje. Torej proč z rešeto, dokler ne pride čas, ko bomo lahko naročili v Ribnici namestu sita rajto.

Rešeto je požrl glas iz občinstva. To vam je nenasitna zverina, ta glas iz občinstva. Z jezičnim kontumacem sploh noče računati in ti nastavlja mreže, da te kar pot obliha od strahu, kaj bi bilo, če bi se ujel. Ljudje so čudni. Vsi bi radi strigli kupone in živeli od brezdela! Saj se vse mačke ne znajo enako dobro loviti miši, pa bi znali vsi ljudje kaline na limanici! Eni stržejo, druge pa strizejo. Glas iz občinstva naj se izvli s tem sprijazniti.

Velik požar v Borovnici

Borovnica, 5. oktobra

Opolnoči je zbudil speče vaščane krik: Gor! Istočasno se je že oglasil gasilski rog. Res je izbruhnil velik ogenj v skladišču lesa in stolov, last g. Alojzija Luglia v Borovnici. Plameni so naglo zajeli vse skladišče.

Domači gasilci in pa gasilci z Brega so bili kmalu na kraju požara. Ker stoji skladišče na samem in tik potoka Borovnišči-ce, jim je bilo gašenje precej olajšano. Kmalu je več evi brigzalo močne curke vode v goreče skladišče in vrlim gasilecem se je napolned posrečilo, da so ogenj omejili ter prepredili, da se ni razširil na šest metrov oddaljeno stolarsko delavnico ter na bližnjo hišo.

Ogenj je uničil precej lesa, ki ga je imel lastnik pripravljenega za izdelke, poleg tega je bilo uničenih tudi 600 stolov. Škoda je znatna. Posestnik je tem bolj prizadet, ker je zaradi splošne krize itak slaba kupcija, poleg tega pa je šele nedavno znižal zavarovalnino za polovico. Človek res nikoli ne ve, kdaj in kje ga čaka nesreča.

Kočljivo vprašanje

Sinko vpraša očeta: Papa, kaj pa so predniki?

— No, sinko, jaz in tvoj ded sva tvoja prednika.

— Zakaj so pa ljudje ponosni na svoje prednike?

Oporoka dr. Mabusa

Režija: Fritz Lang

Rokopis filma: Thea Harbou

Ne pozabite in oglejte si na vsak način

to ogromno filmsko delo!

Radi ogromne dolžine tega filmskega dela predstave ob 4, 7. in 10. zvečer

Dopolnilo FARAMOUNTOV ZVOČNI

TEDNIK!

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

NAJGRANDIOZNEJŠI velealpiniski FILM SEZONE!

PLANINE

Sodelujejo:
LUIS TRENKER
LUISE ULLRICH
VICTOR VARCONY
FRITZ KAMPERS
in drugi

KLIČEJO...

NA VRHOVIH HAFELEKERJA, FORNA,
CIME DEL LAGO, SOGLIA, NA LEDE-
NIKIH BERNINI IN NA JUNGFRAU
SKUPINI SO BILI IZDELANI ZUNANJI
POSNETKI!

JUTRI PREMIERA V ELITNEM KINU MATICI!

Dnevne vesti

— Predavanja prof. dr. Zarnika v Beogradu. Profesor zagrebske univerze dr. Boris Zarnik se je odzval vabilu uprave Kolarčeve ljudske univerze v Beogradu in bo imel popularna predavanja o svojih znanstvenih raziskavanjih. Prvo predavanje »Kri kot obeležje našega porekla« bo imel v soboto, drugo »Hormonalno življenje ženskega organizma« pa v ponedeljek.

— Valetov fond. Iz St. Jerneja na Dolenjskem nam pišejo: Z izgubo pokojnega borca za jugoslovensko idejo brata Maksa Valeta, ki nastala v vseh tukajšnjih naprednih in nacionalnih društvih nenadomestljiva vrzel. Da se ta vrzel vsaj deloma zapolni, se je ustanovil v St. Jerneju akcijski odbor, ki si je nadel nalogo, da bo z budnim očesom spremljal delovanje vseh tukajšnjih društev, katerih agilen član je bil pokojni Vale Maks. Njemu v časten spomin je ustanovil akcijski odbor »Valetov fond«, iz katerega se bodo črpala neobhodno potrebna sredstva za nadaljevanje vseh tukajšnjih naprednih in nacionalnih društev v istem pravcu kot se je to vršilo s pokojnikovim sodelovanjem. Apelliramo na vse njegove dobre prijatelje, da se v spomin na pokojnega narodnega borca po svojih možnostih odzovejo.

— Beograjska občina šteti. S. 1. novembrom je odgovorila beograjska občina vsem svojim najemnikom stanovanj in poslopja. Napravila ni nobene izjeme, temveč je odgovorila tudi ona poslopja, v katerih so državne ustanove, za katere občina po zakonu ni dolžna plačevati najemnine. Odgovor je bilo v enem dnevu 100. Pa tudi druge postavke v proračunu bodo skraćene, odnosno črtane. Tako bo črtana postavka za sestavo proračuna v znesku 112.000 Din in postavka za službeno potovanja v znesku 200.000 Din.

— Burno zborovanje učiteljev v Banja Luki. Banja-lučka sekcija JUJ je imela v tork zborovanje, ki se je na njem razvila živahna in ostra debata. Poedini delegati so ostro kritizirali delo sekcije in glavne uprave. Ogorčeno so napadali predsednika glavnega odbora zaradi njegove izjave na kongresu v Ljubljani. Sprejeta je bila primerna resolucija in izvoljena nova uprava.

— Najmodernejša lekarna v državi. V Zagrebu so zgradili na zemljišču stare zakladne bolnice na ulici krasno palačo, kjer so otvorili v ponedeljek lekarno, ki je najmodernejša v naši državi. Da to ni pretirano, mora človek priznati že ko pogleda v ilice v lekarno.

— Prodaja. Dne 12. t. m. se bo vršila pri I. velosipedske bataljone v Ljubljani direktna prodaja za prodajo pompi in odpadkov hrane za čas od oktobra 1933 do 31. marca 1934. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.

— Pregledi avtomobilov in avtobusov se bodo vršili: v Kočevju pred kolodvorom 10. t. m. od 8.30 do 9.15; v Novem mestu pred sreskim načelstvom od 11. do 12. v Metliki pred sreskim načelstvom od 14.30 do 15.; v Črnomlju pred sreskim načelstvom od 16. do 17.; v Kamniku na običajnem prostoru 12. t. m. od 8. do 8.45; v Gornjem gradu 12. t. m. od 10. do 10.30 pred sreskim načelstvom; v Celju za mesto in za srez Celje 12. t. m. od 14. do 17. — Lastniki avtomobilov in avtobusov, ki ne bodo predstavili svojih vozil komisiji, bodo kaznovani z globo ali zaporom in se bodo stavila vozila iz prometa.

— Velikodušno darilo trdke Schicht. Vest o grozovitih poplavi v Sloveniji se je razširila po celi državi ter so o njej zvedeli tudi v tovarni jugosl. d. d. Schicht-Lever v Osijeju. Trdka Schicht, o kateri je znano, da se pri takih prilikah vedno izkaže, je tudi tokrat upoštevala veliko nesrečo prizadetih prebivalcev. Dne 4. t. m. je tukajšnji zastopnik tovarne Schicht, g. Ivan Pleterski, v tajništvo pri gospodu banu izrazil sočutje svoje trdke in je pri tej priliki izročil znesek Din. 10.000 kot podporo za poplavlence v Sloveniji. S tem lepim darilom je trdka Schicht pokazala, da umeva hudo nesrečo, ki je zadela nekatere kraje v Sloveniji in da želi tudi ona pomagati pri olajšanju težkih razmer, v katerih se nahajajo po strašni poplavi prizadeti prebivalci.

— Svoj čas so naše babice polagale v omare za perilo lavendlove vejice. Da bi perilo postalo dišeče in se ne bi čutil vonj po milu. To je bilo v resnici potrebno, ker takrat milo — izdelano večinoma doma — ni imelo posebnega prijetnega vonja, temveč je bilo neka zmes, podobna nežarni opeki, ostrega in neprijetnega vonja; zato je perilo res »dihalo po milu«. Sedaj pa je kuhanje mila postalo stroka in strokovno izvežbani obrtniki so spravili v promet milo mnogo boljše kvalitete. Zdaj imamo že velike tovarne z znanstvenimi laboratoriji in izdelovanje mila je poverjeno znanstveno izobraženim ljudem. Pri uporabi tega proizvoda ni treba več vonja mila umetno odstranjevati, ker ima milo sedaj samo po sebi prijeten svež vonj. To izvrstno lastnost ima Albus terpeninov milo, kar je splošno znano.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno. Včeraj je po mnogih krajih naše države deževalo. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 24, v Splitu 23, v Beogradu 15, v Zagrebu in Sarajevu 14, v Ljubljani 13,8, v Mariboru 13,4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,6 temperatura je znašala 9,4.

— Nesrečno zaljubljena skupno v smrt. V Palace hotelu v Zagrebu se je odigrala včeraj pretrpetljiva ljubavna tragedija. Obesila sta se 22letni tapetnik Konstantin Jakopčević in 20letna šivilja Ana Galam.

boš. V smrt sta šla zaradi nesrečne ljubezni.

— Pri utrjenosti, razdraženosti, tesnobi, nespečnosti, srčnih nadlogah, tesnobi v prsih poživi naravna »Franz Josefov« grenčica trajno obtok krvi v trebuhu in učinkuje pomirjevalno na njegovo valovanje.

Iz Ljubljane

—lj Drugi dan zbora geografov. Davi je bila že ob 9. dvorana mineraloškega instituta na univerzi popolnoma zasedena, ker je bil na programu važen referat o problemih naše šolske geografije. Ker je referent Stjepan Ratković, profesor višje pedagoške šole v Zagrebu zbolel, je referat o pouku geografije na šolah naš znani strokovnjak prof. Silvo Kranec. Po vsestranskem razglabljanju aktualnega vprašanja se je razvila o predmetu prav živahna diskusija, ki so se je udeležili najvidnejši kongresisti, končno so pa smernice šolske geografije določili v posebni resoluciji, ki bo odpisana na merodajna mesta, da se pouk geografije na naših šolah uredi, kakor zahteva moderna šola in državni ter sploh vzgojni interesi. Po temeljiti debati, ki se je precej zavlekla, je pa predaval predsednik zbora univ. prof. Anton Melik o geografiji Bleda in Bohinja. Z obdelavo interesantne snovi se je izkazal za prvovrstnega strokovnjaka in tudi za laika so zanimivi njegovi izsledki o ostankih in sledovih ledenih dobe po planinah in dolinah okrog Bohinjskega in Blejskega jezera. zlasti o postanku obeh jezer, ki sta danes največja privlačna sila kot najlepša letoviška kraja, da prav za prav pokrajinska lepota živi okoličina. Ker tako zanimive geografije Bleda in Bohinja še nimamo, naj bi predavatelj svoje mojstrsko delo objavil tudi v popularni obliki, kar bi gotovo prav znatno koristilo slovesu naše Gorenjske. Ker je bilo predavanje obširno, se je zavlekla tudi 3. točka programa, da ob zaključku lista še ni znano, kje bo prihodnji zbor jugoslovenskih geografov. Popoldne ob 14. se del zborovalcev izredne univerze z avtobusi odpelje na Ljubljanski barije, druga skupina si pa ogleda naša starodavna mesta Škofjo Loko in Kranj s slikovito okoličino.

V NEDELJO 8. OKTOBRA GREMO VSI V DOLINO GRADOV PRI ŠT. RUPERTU IN MOKRONOGU!

V PARADIŽ DOLENJSKE

ODHOD OB 6.30 ZJUTRAJ. CENA Z OSKRBO DIN 55.—. ZGLASITE SE TAKOJ PRI:

FOTO-TOURIST LOJZE ŠMUC (nasproti Uniona)

—lj Proslava 60letnice pevskega društva »Slavec«. Poleg Glasbene Matice je pevsko društvo »Slavec« eno najstarejših v Sloveniji. Prihodnje leto stopa »Slavec« v 60. leto svojega obstoja. Da čim veličastnejše proslavi svojo 60letnico, se društvo že sedaj temeljito pripravlja na svoj jubilej. Proslava, ki je nad njo prevzel pokroviteljstvo Nj. Vel. kralj Aleksander, se bo vršila o binkoštih in bo trajala štiri dni. K proslavi so povabljena vsa v JPS včlanjena pevska društva, ki jim je bilo razposlano 200 vabil, poleg tega se je pa »Slavec« obrnil za sodelovanje pri proslavi tudi na bratska češkoslovaška, polska in bolgarska pevska društva ter na naše pevske zore v Ameriki. Tako bo proslava »Slavec« jubileja obenem velik praznik slovenske in slovanske pesmi.

—lj Regulacija Ljubljane. Zadnja poplava je napravila znatno škodo tudi v ljubljanih strugi. Zlasti je trpelo tromostovje in smo že poročali, da so morali okoli nosilca srednjega mostu nasuti kamenje, ker je bil v nevarnosti, da ga deroga voda izpodje. Prav tako je bil v nevarnosti tudi betonski obrežni nasip. Danes dopoldne je posebna komisija terenske sekcije za regulacijo Ljubljane ugotovila škodo. Zlasti se je komisija posvetovala o tem, kako bo zavarovala kameniti nosilec in nasipe. Skleni komisije še niso znani, gotovo je le, da bodo že v najkrajšem času pričeli z ojačevalnimi deli, tako da bo vsaka nevarnost glede tromostja odstranjena.

—lj Konfederac na delu. Ljubljanci so sicer veliki prijatelji psov, vendar se marsikomu zde razne take previse. Če le more, se hočejo izdatkom izogniti, kar pa ni tako lahko. Psi ne moreš imeti ves dan priklenjenega, tudi če imaš zmetega, ti pes, ki ljubi nad vse svobodo, uide na ulico, kjer poseča pasijemu živlu tako omilne hišne vogale. Konfederac ima nalogo, da pse, ki nimajo znamk, polovi in tako je tudi danes vozil po mestu okoli trga konfederac voz, pred njim pa sta hodila dva moža z zankami v rokav. Plen je bil prav dober. Marsikateri pes je klaverno zavcnil, ko se mu je okoli vratu zadrla zanka. Milo je gledal svojega mučitelja, kakor da bi ga hotel vprašati, kaj hočeš z menoi. Hudi mož pa se ni dosti zmenil za pasje jaskivanje in je svojega ietnika potrabil in ga pobesal v priravnjeni voz. Kakor vedno ob takih prilikah, so je tudi to pot nabralo mnogo radoved-

nežev, ki so opazovali početje konfederac. Med nalovljenimi psi je bilo posebno mnogo volčakov.

—lj Film strahu in groze bi lahko nazvali sijajno delo znanega režiserja Fritza Langa »Oporoka dr. Mabusa«. Pred leti smo videli v Ljubljani film »Nosferatu«, ki nam je pokazal posebej kugo, strahotno koščeno postavlo mrtvškega obraza in dobro ped dolgih ostrih nohtov. In s tem grozotnim filmom bi skoraj lahko primerjali »Oporoka dr. Mabusa«. Za izpremembo človek rad gleda tak film, četudi gre nekoliko preveč na živce Tehnično dela to filmsko delo Langu vso čast. Vsebinsko pa spada v vrsto najbolj napetih kriminalno detektivskih zgodb. Zanimanje za ta film je v Ljubljani izredno veliko. Sinoči je bil pri zadnji predstavi kino nabito poln in domov grede so ljudje govorili samo o skrivnostnem dr. Mabusu. Tako že zlepa noben film ni razgalil Ljubljane, kakor ta.

—lj Skladbe slovečega Ribničana in Poplavljenca. Ko je Ribničan Jakob Petelin (1850—1891), ki ga srednjeevropski glasbeni svet pozna po imenih Jakob Händl in Jacobus Gallus amnicus, pred več nego 350 leti, v dobi bližnjega rojaka Primoža Trubarja in njegovih cerkvenih pesmarie skladal svoje znamenite maše, motete, madrigale itd. za 1 glas, za 2 do 4, za 4 do 24 glasov v polifonskem slogu, si pač ni mogel misliti, da bo po sto in sto letih izbor njegovih zborovskih skladb na spredu koncerta, ki ga bo v glavni cerkvi ljubljanske škofije izvajala sloveča družba pevki in pevcev zato, da privabi na stotine poslušalcev, ki bodo v zahvalo za brezplačni glasbeni užitek radi darovali kolikor kdo lahko utrpi denarja v ta namen, da bo mogla velika humanitarna organizacija priti na pomoč rojakom, ki jih je strašna povenjen pahnila v nepopolno bedo.

—lj Jutri predvaja ZKD zvočni film »Quo vadis?«. Menda ni med nami nikogar, ki bi še ne čital prekrasnega Sienkiewiczvega romana »Quo vadis?«. Ta knjiga je poleg romanov kn. pr. »Ben Hur« in »Zadnji dnevi Pompejeve« gotovo najbolj čitana. Povest o ljubavi in idili krščanske Lydie in elegantnega mladega Vindicija, ki je sprejel kljub najhujšemu terorju in preganjanju, kateremu so bili za časa vladanja cesarja Nerona izpostavljeni prvi kristjani, krst in krščansko vero, ta povest in ves milje tedanje dobe zapuša pri slehernem čitatelju globok, neizbrisen vtis. Se globlji

prostorih Oficirskega doma družabni večer. Na večer, ki se prične ob 21., vabijo tudi rezervne oficirje z rodbinami. Obleka poljubna.

Iz Ptuja

— Po Ptuj in okolici se širijo vesti, češ, da sta nemški trdki Josip Ornič in Fürst poklonili brezplačno ptujskemu Sokolu ob priliki proslave ptujskih septembrskih dogodkov večje količine vina. Te govorice so popolnoma neosnovane, ki jih uprava Sokola odločno zavrača ter izjavlja, da ni ne kupila, ne dobila in tudi ne bo kupila nikdar kapljice vina pri nemških trdkah. Govorice so se raznesle z edinim namenom, Sokolu škodovati.

— Nočni napad. Ko se je v soboto ponoči vračal iz Brstja kleparski pomočnik Golob Miroslav, kjer je bil zaposlen pri kuhanju koruze, domov v Rogoznico, so ga na potu domov napadli neznanci ter ga s koli pretepli po vsem telesu. Golob se je ves krvav privlekel na policijo, kjer je napad prijavil in se je sestavljal zapisnik, nato pa je bil napoten k zdravniku. Kdo bi bil napadalec, se še ne ve in ga policija še zasleduje.

PRISTOPAJTE K AEROKLUBU

Premalo znane dolenjske lepote

Dolenjski župani k nedeljskemu izletu Ljubljancanov v njihove kraje

Ljubljana, 4. oktobra. Izlet »Krke«, »Sočec« in fotoamaterjev g. Lojza Šmuca v »paradiž Dolenjske« v dolino gradov pri št. Rupertu in Mokronogu toplo pozdravljajo v imenu svojih občanan župani vseh treh občin, v katerih področju stoji gradovi: župan na Mirni g. Celar, župan v št. Rupertu g. Prah in župan v Mokronogu g. Deu. Župan na Mirni g. Celar se je izrazil k predstoječemu izletu, da more edino propaganda »Krke« seznaniti kraj s široko javnostjo. Mirna ima vse pogoje za tujski promet, saj je kraj sam na sebi pravi raj, ima milo in zdravo klimatično podnebje in lepo vinorodno okolico. Njeni okoliški griči so zelo prikladni za lahko turistiko in razne zimске sporte. Hrana in stanovanje sta zelo poceni. Gostiln je dovolj, v kraju sta tudi mlekarina in si-rarna. Okolica je obdana z gradovi, ki so vsi zelo zanimivi, predvsem pa Mirenski grad, ki je ostal tak, kakršen je bil v srednjem veku: z znanjem pasom utrd, za katerimi stoji še prav grad visoko gori na skali.

Bilzu Mirne pod razvalinami gradu Ro-je je vhod v podzemeljsko jamo s kapniki. Jama še ni docela preiskana. Nedavno se je spustil vanjo tovarnar g. Bulc a tovariši in je hodil po njej, kakor sam pr-poveduje, celih 6 ur.

Kar je bilo tuje letos na Mirni, so se vsi pohvalno izrazili. Ugajalo jim je zlasti kopališče.

Mokronoški župan g. Deu pozdravlja izlet v Mokronog in opozarja pri tem na naravne krasote tamonjše okolice. Na sprehođe po zložitih smrekovih in bukovih gozdovih — ob brajda, zidanica in hramih na veličastne razgledne točke: na

prihajaj!
Opozarjamo
na našo veliko izbiro
zimskega blaga!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Zalostni gori, Sv. Vrh-Malkovcu, Sv. Rozaliji, Sv. Ani itd. Mikavna je dolenjska gostoljubnost po hramih in zidanica. V zgodovinskem pogledu nudi Mokronog z okolico: zgodovinski ostanek gradu iz turških časov Turn, Mokronoški grad, cerkev v trgu in Langusove slike, romarsko cerkev na Zalostni gori, gomile starodavnih naselbin, Ajdovsko jamo — star rimski rudnik in celo vrsto starodavnih gradov.

Sentruperški župan g. Prah je izrazil veliko zadovoljstvo sentruperške občine, da se odpre sentruperška dolina s prihodom velikega števila izletnikov vsaj domaćemu tujskemu prometu. Ta izlet jih bo poživljal, da bodo mogli misliti tudi oni sami, kaj jim je storiti, da zadobi njihov kraj tisti sloves, ki mu gre po vsej pravici. Podnebje je tu silno ugodno. Srednje letne topline ima št. Rupert 10,5 do 11 stopinj C in spada tedaj med najto-plejše kraje v Sloveniji. Kraj je obdan od vseh strani z večimi gorami in je odprt le proti jugu in jugozapadu.

Pohvale vredna je zamisel, da se udeleže izleta tudi fotoamaterji. Sentruperška dolina je tako blizu Ljubljane in tako polna naravnih krasot — a koliko jih je, ki jih poznajo? Ali so mar številni gradovi znani naši širši javnosti? Najzanimnejše si bodo Ljubljanci lahko ogledali pod vodstvom vodnikov, ki jih bomo dali na razpolago. Ljubljanci se bodo lahko prepričali, da ima prav Valvazor, ki je krstil našo dolino za »paradiž Dolenjske«.

Tako župani, ki so dali svoje izjave na-lasč za ta izlet. Več v prospektu, ki se do-bi brezplačno v vseh trgovinah, kjer spre-jemajo prijave za izlet, predvsem pri Fo-to-turistu Lojzu Šmucu, nasproti Uniona.

Iz Trbovelj

— Vlaganje davčnih prijav za zgrad-rino za l. 1934. Davčna uprava v Laškem razglasa, da naj vložijo hišni posestniki prijave za zgradarino najkasneje do 31. t. m. Prijavo je vložiti za vsak davku za-vezan objekt, ki je v posebnem katastr-skem listu vpisan, čeprav bi imel 2 hišni številki. Nova je letos določba, da morajo hišni posestniki, kateri svojo zgradbo celo ali deloma sami uporabljajo, oziroma jo drugim v brezplačno uporabo prepuščajo, istotako tudi časno nenajeta stanovanja in lokalne prijaviti kot kosmato najemno vrednost o najemninno, ki bi jo mogli doseči, če bi jo oddali v najem. Točna navodila glede prijave prejmejo hišni po-sestniki na občini, kjer se dobe tudi ob-razci za prijave.

— Ekskurzija ljubljanskih magistrat-nih uradnikov. V petek 6. oktobra popol-dne došpe v Trbovlje večja skupina ljub-janskih magistratnih uradnikov z visoko-školsko izobrazbo. Ogledali si bodo v spremstvu tukajšnjih rudniških inženjer-jev rudniške naprave in obratovanje tr-boveljskega premogovnika.

— Nov slovenski film. Tukaj se mudi že nekaj dni g. prof. Ravnik iz Ljublja-ne, ki filma celokupen rudniški obrat in življenje v tukajšnjem revirju. Snimal bo tudi delo globoko v jamskih rovi, za kar bo rabil posebne svetlobne naprave. Ta film, o katerem bomo že poročali, obe-ta biti prvovrstna filmska senzacija.

Iz Kranja

— Zborovanje gorenjskih obrtnikov bo v nedeljo 8. t. m. ob 9. dopoldne v gledališki dvorani Narodnega doma. To zborovanje sklicuje skupno združenje obrtni-kov v Kranju na željo obrtniških združenj Gorenjske. Na programu zborovanja so važna stanovska vprašanja in se bo pred-vest razpravljalo o cenah obrtniških iz-delkov z ozirom na faktično vrednost iz-delkov, o davčnih razmerah glede na ob-davčenje obrtnikov, o šušmarstvu in o mojstrskem zavarovanju. Na zborovanju bo imel važen referat o vseh teh vpraša-njih zastopnik zbornice za TOI dr. Pret-nar iz Ljubljane.

— Oseba vest. Ker je po pokojnem notarju g. Franu Tavzesu novoimenovani notar g. Bakovnik Ivan obolel, je notarska zbornica imenovala za časa njegove bole-zni kot vršilca dolžnosti kraljevega notar-ja v Kranju g. Fr. Ušlakerja, notarja iz Ljubljane.

— Z obrtne razstave. Na kranjskem malem velesejmu vlada že štiri dni prav živahno vrvenje. V nedeljo, na otvoritve, ni dan, je bil naravnost rekordnen obisk. Ta dan je obiskalo razstavo 1500 ljudi, ne vstevši otrok. V ponedeljek je bil slab obisk, kakor se je tudi letni sejem v me-stu prav slabo obnesel. V tork pa je bilo zopet bolje, vsega okrog 250 posetnikov, med njimi največ šolske mladine, tako del gimnazije, obrtna in trgovska nadaljeval-na šola. Včeraj je bilo vsega okrog 500 učencev, nekaj s gimnazije, iz drž tek-stine šole in raznih osnovnih šol, drugih posetnikov pa okrog 200. Vsi obiskovalci so polni hvale o razstavi in razstavljenih

in tudi nekatere kupčije so bile že skle-njene. Razstava bo otvorena še do 9. oktobra in nje obisk toplo priporočamo.

Iz Celja

—c Obnovitev Grenadirjeve brvi. Oko-liška občina bo dala v najkrajšem času obnoviti porušeno Grenadirjevo brv čez Savinjo v Polulah. S predelci so že pričeli.

—c Umrla sta 3. t. m. v celjski bolni-ci 70letna občinska reva Marjeta Drefe-nikova iz Dramelj in 14letni delavčev sin Ernest Berdajs s Sp. Hudinje.

—c Pregled motornih vozil, ki služijo za obrtno prevažanje oseb, bo za območje predstojništva mestne policije in sreskega načelstva v Celju v četrtek 12. t. m. ob 14. pri mestni garaži na Sp. Lanovcu. Ob tej priliki bodo pregledana tudi nova mo-torna vozila in ona, ki letos še niso bila pregledana. S seboj je treba prinesiti pro-metno knjižico, kolek za 100 Din in tak-so za strokovno komisijo.

—c Najdba. Rjav in bel otroški volnen jopič je bil najden 2. t. m. na Glavnem trgu.

—c Naknadno vpisovanje v drž. dvo-razredno trgovsko šolo v Celju. Ker je otvorena vzporednica k 4. letniku, bo do-polnilno naknadno vpisovanje v ta letnik od 5. do 8. t. m., vsak dan od 9. do 11. dopoldne.

—c Rdeči križ v Celju je naklonil me-stni in okoliški občini po 2000 Din za pomoč poplavljencom.

Poln želodec, neredna vrenja v debe-lem črevesu, odebelost jeter, zastaja-nje žolea, bodljaje, tesnoba v prsih, močno srčno utripanje odpravi naravna »Franz Josefov« grenčica in zmanjša tudi naval krvi na možgane, oči, pljuča in srce. Zdravniška mnenja navajajo uprav presenetljive rezultate, ki so jih dosegli pri ljudeh, ki morajo mnogo se-deti, z »Franz Josefov« vodo. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekar-nah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Z Jesenic

— Ob 13. obletnici koroškega plebi-scita priredi pododbor kluba koroških Slo-vencev na Jesenicah spominsko svečanost, ki se bo vršila v nedeljo 8. t. m. ob 20. uri v kolodvorski restavraciji na Jese-nicah. Na sporedu bodo poleg govora s deklaracijami, samospričjem spremljevanjem klavirja in zborov petje. Pridite vsi, da izpolnite svojo narodno dolžnost do ro-kojkar onstran Karavank Vstopnine ni.

Jutri in v soboto predvaja ZKD v

ELITNEM KINU MATICI

ob 14. uri zvočni film

QUO VADIS?

A. O. Ennery:

188

Dve siroti

Roman

Od tistega trenutka ni več odvrnila pogleda od njega. In videč markiza, kako se pripravlja pristopiti k poročniku, je tudi ona vstala, pripravljena priskočiti na pomoč ljubljenu možu.

Toda iz njegovih besedi je spoznala, da bi pomenilo to neizogibno smrt za nesrečnega, ki bo morda čez nekaj minut že mrtev.

Spomnila se je vsega, kar je slišala od domačinov o tej strašni strupeni kači.

Prestrašena kakor vsi, toda mnogo bolj kot drugi pri misli, da se bo poročnik v priči nje zgrudil in zvijal v smrtnih krčih, je vsa iz sebe za hip obstala, kot da jo je očaral poročnikov pogled.

V tem pogledu je bil zadnji pozdrav ljubljenu ženi. V splošni zmešnjava, ki se je bila polotila vseh gostov sredi največjega veselja, je zavladala grobna tišina.

Vsi so se zavedali, da bi lahko najmanjši ropot pahnil nesrečnega v naročje grozne smrti, ki ji je že zrl iz oči v oči.

Če bi bil človek nenadoma zagledal vse te ljudi v svečanih oblekah, dame v čipkah in z dragulji v lasih, vse te plemiče v plesnih oblekah, kako stoji vsi, prav vsi nepremično kakor vkopani, blede in prepadeni, bi bil mislil, da vidi prizore iz pravljice o strašilih.

Nobene besedice ni bilo slišati, nihče se ni gnil. Strah in groza sta se poznala vsem na obrazih. Samo izraz oči je pričal, kako nepopisna groza je obšla vse in kako globoko sočustvujejo vsi z nesrečnim, stoječim brez najmanjše možnosti obrambe proti tako grozni smrti.

Kljub nememu namigavanju in svatili nesrečnega poročnika je nekaj pogumih častnikov potegnilo kratke sablje z namenom približati se poročniku in priskočiti mu po možnosti na pomoč.

Poročnik je moral še izrečno izjaviti da njihova žrtve ne more doseči zaželjenega uspeha, temveč nasprotno, da lahko pospeši njegovo smrt.

Končno, ko so vsi prav razumeli njegovo svarilo, se je njegov obraz nenkrat izpremenil.

Pomiril se je in udan v svojo usodo je našel nesrečnik mir velikih src, ko stoji pred smrtno nevarnostjo.

Prijetna mu je bila zavest, da je vsaj sam v nevarnosti grozne smrti; in tisti hip se je zopet zdrnil v njem ves njegov pogum, pogum mornarja in vojaka, pripravljenega vsak hip na vse, tudi na smrt.

Vedel je, da zadostuje najmanjša muhavost grozne kače, ovijajoče se okrog njegove noge, da se zgrudi mrtev na tla.

In vendar ni niti trenil z očesom. Nobena njegova mišica se ni zganila, nič ni kazalo, da je poročnika groza.

Obsojen je čakal na smrt s hladnokrvnostjo stoika, ki se čudi, da smrt tako dolgo odlašala.

Od trenutka, ko je minila prva minuta brez katastrofe, je čakal.

Kdo veli... Naključje!... Morda božja previdnost!...

V tem kratkem in vendar neizmer-no dolgem trenutku se je pa kača preteče ovijala okrog nesrečnikove noge. Stal je nepremično na enem kraju,

da bi ne razdražil groznega sovražnika.

In vendar ni upal na rešitev. Z mislijo na smrt se pa tudi ni mogel tako sprijazniti.

Kača se je tu pa tam za hip ustavila in njena ploščata glava se je stisnila k poročnikovemu telesu.

V enem takih trenutkov je obudil poročnik spomine na vso preteklost. Vprašal je svojo vest. In ker je čutil, da je neizogibno obsojen, je brž pomislil, da bi izrazil kratak trenutek, ki mu je še preostajal, da popravi greh svoje mladosti, morda svoj edini težji greh, ki mu ga je vest zdaj očitala.

Pozabil je, da ga vsi ti tuji ljudje gledajo in da bodo vsi slišali njegovo izpoved; naprosil je markiza za spovednika, za zaupnika, ki naj bi izpolnil njegovo zadnjo voljo...

In s trdnim glasom je spregovoril: — Gospod markiz, umreti moram; edino čudež bi me mogel rešiti. Jaz pa nimam pravice upati v tako pomoč božje previdnosti. Pripravljen sem ukloniti tilnik pod težo neizprosne usode... pripravljen stopiti pred večnega sodnika.

Predno se mu pa izpovem, bi rad še tu na zemlji popravil greh, ki sem ga storil, da mi bo odpuščen, če je to sploh mogoče...

In v grobni tišini je nadaljeval: — Ljubil sem, zapeljal sem dekle... in to dekle je postalo mati!... Pisala se je Madeleine Bachelinova!

Zdaj je ni več med živimi... a dete, ki ga je rodila... moje dete je v Parizu...

Po povratku v Francijo sem ga hotel poiskati, da bi imelo zaščitnika, očeta... Moja najbolj vroča želja je bila, da bi si s skrbjo za uboga otročka zaslužil odpuščanje zla, ki sem ga storil njegovi materi.

Gorje!... Zdaj je že prepozno!... A vas, gospod markiz, prosim, da poskrbite, da dobi moj otrok vse moje premoženje.

Guverner je prikimal v znak, da sprejema to nalogo.

Markiza si je zakrivala obraz z rokami in solze so jo dušile. Yvonna je bila omahnila v naročje svojega moža.

V gručah, stoječih malo dalje od poročnika, se je dvignilo tisti hip istočasno dvajset rok, kakor bi ti možje ne hoteli več slepo poslušati zdrave pameti, temveč priskočiti nesrečniku kljub smrtni nevarnosti na pomoč.

Nagel preokret je bil nastal v glavah prisotnih mož, ki se niso mogli več omejit na to, da bi prekrizanih rok in trdi od groze gledali, kako se strašna kača pripravlja piti nesrečnega.

Najprej je nastala ta izprememba z guvernerjem. Nagubana čela in začarani oči je dejal tiho, kakor se govori v sobi umirajočega človeka:

— Storiteli hočem, kar želite... Toda mi vas ne moremo pustiti takole umreti.

— Ne! ne! — se je oglasilo zamolklo več glasov.

Toda v trenutku, ko bi se bilo moralo zgoditi nekaj neslutnega, je poročnik nenadoma dvignil roko. In obraz mu je zasijal... Zarek nepojmljive nade mu je zažarel v očeh. Globoko je vzdihnil in izpregovoril počasi:

— Če prav vem, se godi čudež... — Čudež! — je vzkliknilo več zamolklih glasov.

— Da!... Čutim, da me kača izpušča... Odvija se in leze nazaj na tla... Počasi se plazi... ah, glejte, pri mojih nogah je že, oddaljuje se... ah!

Dva grozna umora

Za dva milijona lejev — Truplo v kleti — Morilec razrezal truplo svoje žrtve

Iz Brajla ob Črnem morju poročajo o groznem roparskem umoru. Pred dvema tednoma je brez sledu izginil prokurist Scheierjeve veletrgovine z žitom Gregor Maryanski, ki je bil dvignil v Narodni banki za trdiko dva milijona lejev. Prvotno so mislili, da je z denarjem pobegnil v inozemstvo in oblasti so ga začele iskati. Policija je lansirala v javnost celo vest, da si je 18letni sin Maryanskega končal življenje. S tem je hotela izvabiti prokurista iz skrivališča, kajti svojega edinega sina je imel zelo rad. Minila sta pa dva tedna, toda o prokuristu ni bilo duha ne sluha.

Te dni se je pa zglasil na policijski službenec neke druge trdke Costel Pandelski ter izjavil, da je po njegovem mnenju ubil Maryanskega njegov predstojnik, ravnatelj trdke Janca Andruff. Predno je namreč Maryanski izginil, so izročili Pandelskemu 900.000 lejev, da bi jih odnesel na konto trdke v Narodno banko. Spotoma je srečal Andruffa, ki ga je prosil, naj gre z njim pogledat stanovanje, kjer je hotel nastaniti svojo ženo. Ko sta vstopila, je Pandelski opazil, kako je za njim stoječi Andruff potegnil iz žepa revolver in pomeril nanj. K sreči je naboj odpovedal in Pandelski je hitro odskočil, ne da bi se izdal, da je videl, kaj je hotel njegov predstojnik storiti. Nikomur ni tega povedal, ker se je bal, da bi izgubil službo. Namestu da bi šel z denarjem naravnost v banko, je odšel s svojim predstojnikom, ki je gotovo vedel, da ima fant pri sebi 900.000 lejev.

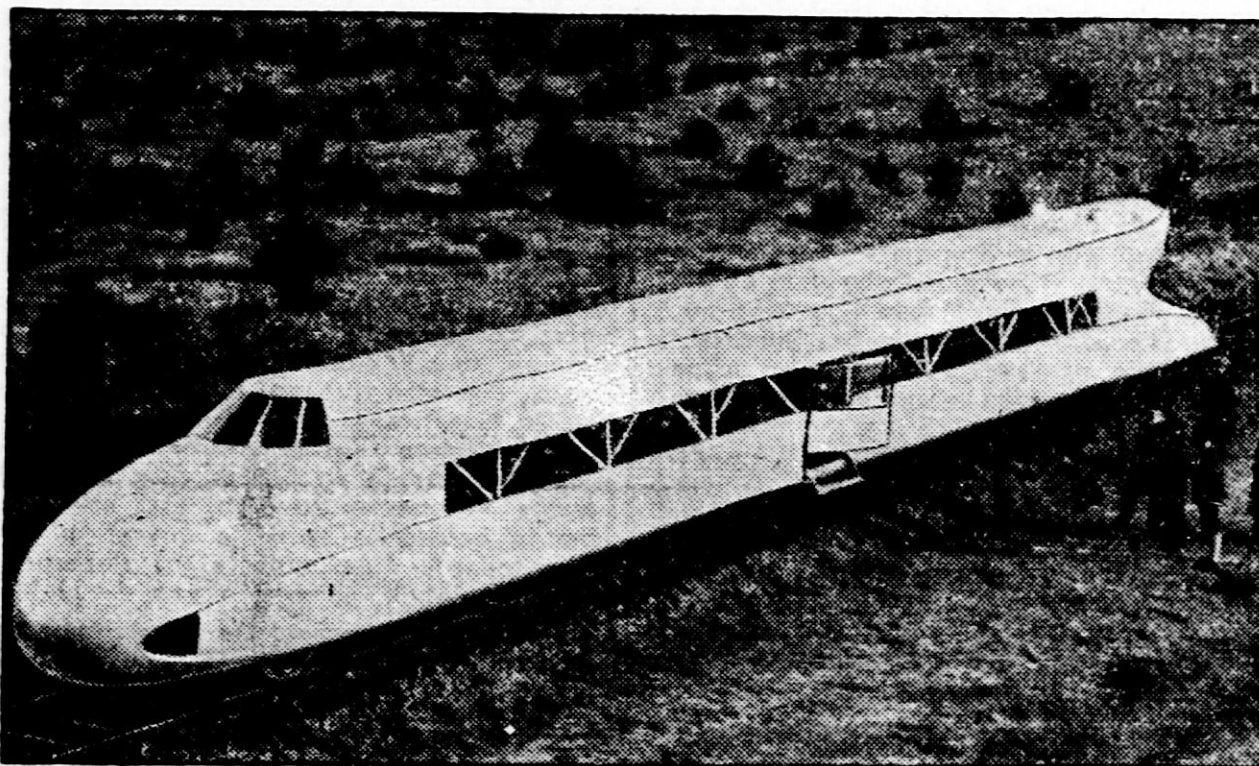
Policija je takoj zbrala podatke o Andruffu in zvedela, da mu je zmanjkalo tistega dne, ko je Maryanski izgi-

nil, v blagajni 500.000 lejev. Potem je pa takoj položiti v blagajno čez nekaj dni. Policija ga je aretirala. Mož je odločno tajil, da bi bil v kakršnikoli zvezi z Maryanskim. Policija mu pa ni verjela in pregledala je blagajno v njegovi pisarni, kjer je našla nad en milijon lejev, o katerih Andruff ni mogel povedati, kje jih je dobil. Trdo so ga prišli in končno je priznal, da je izvalil Maryanskega na povratku iz banke v sobo svoje zaročenke, ki je bila na počitnicah, in tam ga je ustrelil. Po umoru je pobral aktivkov z denarjem in odšel. Popoldne in zvečer se je zabaval s prijatelji. Šele drugi dan popoldne se je vrnil v nevestino stanovanje, kjer je zavlekel truplo svoje žrtve v klet in ga zakopal. Potem je umil krvava tla in jih namazal z voskom, da bi zabilal svedove svojega zločina. Policija je odkopala truplo in obdukcija je pokazala, da so zadele Maryanskega tri kroglice in vse tri rane so bile smrtno.

Kakor v Pragi Vranska, tako je bila v Detroitu v Ameriki umorjena in razrezana 30letna ložena žena Jobova. Žrtev krvoločnega zločinca so spoznali po odtisih prstov, ker je imela opravičeno pošto, ko je prispela pred leti z Kanade v Ameriko. Odsekane roke in noge so našli ob cesti za mestom. Policija domneva, da so bili odsekani udje vrženi iz avtomobila med vožnjo. Na eni roki so se poznali sledovi strele. Jobova je bila ored štirimi leti poročena z nekim delavcem, službenim pri Fordu. Sosedji so slišali, da se mož zvečer pred iragično ženo smrtjo prepiral z njo. Njen trup je našla policija šele čez nekaj dni.

Danes prispe v Ljubljano motorni brzovlak

Tvornica »Avstro-Daimler« je nam poslala na poskušnjo dva Zeppelina na tračnicah

Ljubljana, 5. oktobra. Železniški promet se zadnja leta zelo modernizira. Avtomobili in avtobusi so postali železnici nevarna konkurenca, zlasti v osebnem prometu, in zato so železniške uprave prisiljene izboljšati svoj promet, oziroma pomagati si s hitrejšimi vozili. Praktični Američani so ta problem že davno rešili. Ameriški vlaki vozijo z ve-

liko hitrostjo, poleg tega so pa tudi udobnejši. Tudi v Angliji uvajajo vlake, ki vozijo 180 km na uro in celo še več. Avstrija je sledila zgledu Švice in je več svojih prog elektrificirala, v Nemčiji in Franciji so pa uvedli motorne brzovlake ali tako zvane Zeppeline na tračnicah. Ti motorni brzovlaki, ki ima v njih prostora do 200 potnikov, vozijo s hitrostjo do 200 km

na uro in so še stalno uvedeni na nekaterih progah v obeh državah.

Pri nas sicer še nimamo takih vozil v prometu, ni pa izključeno, da jih v dohodnem času dobimo. Te dni je namreč generalna direkcija državnih železnic v Jugoslaviji prejela ponudbo tvornice motornih brzovlakov »Avstro-Daimler«, ki bo dala dva motorna brzovlaka brez vsake obveze na razpogo. Motorne vozove naj naša železniška direkcija preizkusi na naših progah in če bo zadovoljna z njimi, naj se odloči za nakup.

Prvi tak motorni vlak prispe danes ob 15. iz Maribora v Ljubljano, z njim se bodo pripeljali zastopniki ljubljanske železniške direkcije ter mariborski novinarji, kakor tudi zastopniki tvornice »Avstro-Daimler«. Ta motorni voz, ki ima prostora za približno 35 do 40 oseb in doseže povprečno hitrost 100 km na uro, je bil baje že nekaj časa v prometu v Avstriji. Jutri popoldne se bodo vršile poskusne vožnje na progi Ljubljana—Gorenjsko, v soboto dopoldne pa na Vrhniko in v Kamnik, nato pa krene motorni brzovlak preko Dolenjske v Karlovac, kjer se bodo nadaljevala poskusne vožnje na ozemlju zagrebške železniške direkcije.

Če bi vozovi našim progam odgovarjali, bi bil njihov nakup za razvoj našega tujkega prometa velike važnosti. Zlasti bi prišli motorni vozovi v poštev na progi Ljubljana—Gorenjsko. Zdjaj nas vleče hla-pod do Planice 4 ure, z motornim vlakom bi bila vožnja lahko skrajšana na eno ali na poludru uro. Res bi bila taka vožnja nekoliko dražja, zato pa mnogo prijetnejša. Upamo, da bomo kmalu uživali sadove moderniziranega prometa, ki ga je imela železniška direkcija itak v načrtu!

Gramofoni pri pogrebih

Cerkvena godba in gramofonske plošče to je novost, ki so jo nedavno dobile v Angliji pokopališke kapelice in ki jo je občinstvo navdušeno pozdravilo. Prve pogrebe ob spremljevanju gramofonske godbe so imeli na londonskih pokopališčih Tottenham in Wood Green. Predsednik angleške zveze ravnateljev pokopališč in krematorijev Percy Benson je izjavil, da so svoji prijatelji pokopnikov simpatično sprejeli gramofonsko cerkevno godbo.

Mnoge pokopališke kapelice so ali premajhne ali pa tako siromašne, da si ne morejo nabaviti orgel ali harmonij, da o zboru niti ne govorimo. Svoji umrlih pa večkrat zahtevajo pogreb z godbo. Zdjaj je mogoče ustreči tej želji vsaj v Londonu in verjetno je, da bodo gramofoni uvedeni pri pogrebih tudi na drugih angleških pokopališčih. V ta namen že pripravljajo posebne gramofonske plošče. Pri londonskih pogrebih ob spremljevanju gramofonske godbe so igrali v začetku pogrebnih obredov Händelsovo »Largo«, na koncu pa Chopinovo »Žalno koračnico«.

Ni mu treba govoriti.

— Torej tvoj bratec že govori, praviš?

— Njemu sploh ni treba govoriti, ker zadostuje, da zatuli, pa takoj vse dobi.

Zalostna krava.

Mestni deček na počitnicah: Pogled no, mama, kako melanholična je ta krava. To bo gotovo tista, ki daje kislo mleko.

Kakor se vzame.

— Gospodična, če bi vas poljubiti, ali bi zakričali?

— Hm, kakor se vzame. Če bi me močno stisnili in spretno držali, bi sploh ne mogla kričati.

Dve čakalnici.

— Ali imate tudi čakalnico?

Zdravnik: Celó dve. Eno za bolnike, v drugi pa čakam na bolnike jaz.

Za damske plašče

kostume in obleke ter vse vrste manufakture kupujejo skrbne in varčne gospodinje le v trgovini

NOVAK, KONGRESNI TRG 15
OGROMNA IZBIRA — UGODNE CENE!

Modna konfekcija

Najboljši nakup

A. PRESKER, LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 14. 11/T

SPALNICE

moderne iz orehove korenine, mehke pleskane in kuhinjske opreme dobili najceneje pri — Andlovic, Ljubljana, Komen-skega ulica 34. 62/L

JESENSKO OBLEKO

IN POVRŠNIK modernega kroja, solidne izdelave, iz angleškega blaga, za zmerno ceno izdelava in najkrajšem času krojaški atelje J. JELOVSEK, Ljubljana, Kongresni trg 8/I, poleg kina »Matica«. 3925

Ne, prehladiti se ne smete!

Kupite pri nas tkanine za plašč.

Z L E N D E R
Mestni trg 22

FLOOR VOŠČILO

Za čiščenje parketov, linoleuma, pohištva, avtomobilov itd. JUGO QUEEN

bombažne metle vseh vrst. — Impregnirajte sami s svetovno Queen polituro. — »Jelodvor«, Ljubljana, Gosposvetska št. 8, I. nadstropje. 68/L

KUPIM

JABOLKA za mošt in orehe kupuje Šterk, Zagreb, Vlasika 53. 3897

KUPIM PEČI

Lutzeve in slične. — Gostilna Angelca, Ježica. 3920

JAVORJEVE PLOHE

kupim. — Kerč, p. Dob, Podrečje pri Domžalah. 3918

NEPREMIČNINE

BUFFET-VINOTOČ

prodam ali oddam v najem s kavcijo. — Ponudbe pod »Buf-fet 3926« na upravo »Sloven-skega Naroda«. 3925

PRODAJ

LEP OTROŠKI VOZICEK poceni naproday v Zgornji Šiški št. 200. 3921

BUKOVO OGLJE

dobite pri Srebotnjaku, Sv. Peter v Savinjski dolini. 3919

POSODILA

NEZADOVOLJNA V ZAKONU iščem poznanstva, če mogoče nekaj posojila. — Cenj. ponud-be pod »Nujno 3924« na upra-vo »Slovenskega Naroda«.

SLUŽBE

GOSPODINJO sprejme takoj Marinič, Sv. Lov-renc na Pohorju 84. 3917

ŽENITVE

IDEALNA DAMA odlične, ponosne postavne, do-bro situirane, bi poročila res-nega, starejšega, le značajnega, dobrosrčnega višjega uradnika, tudi dobro situiranega. Ano-nimne ponudbe v koš! — Ne-anonimne pod »Leda 3928« na upravo »Slov. Naroda«.

POUK

MOJSTRI

ki iščete vajenca katerekoli stroke, se obrnite na Obrtniški vajenski dom v Ljubljani, Lipičeva ulica 2. 3874

STROJEPISNI POUK

dva- in trimesečni tečaj za začetnike in izvežbance. Dnevni in večerni tečaj. Šolnina znižana. Dijaki (-nje) poseben popust. Pisovanje dnevno. — Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta št. 15.

VAJENSKI DOM v Ljubljani sprejme v dobro vzgojo — z izdatno hrano in stanovanjem — vajence vseh strok. — Mesečna oskrbina Din 350.-. — Naslov: Lipičeva ulica 2. 3873

ZIVALI

PSIČKA JAZBEČARKA mi je utekla. Pripeljati proti nagradi na: Aleksandrova ce-sta 10, pritičje, desno. 3927

STANOVANJA

STANOVANJE 3 SOB kuhinje in pritiklin oddam bolj-ši stranki. — Ponudbe pod »Mirna stranka 3922«.

TRISOBNO STANOVANJE se odda s 1. novembrom. Mo-dern komfort. Centrum mesta. Din 900. — mesečno. — Istotam se odda prazno DVOSOBNO SAMSKO STANOVANJE s 1. novembrom. — Polzve se v pisarni Hranilnega konsorcija, Gajeva ulica 9. 3914

Zahvala

Vsem, ki ste nam lajšali boleost nad nenadomestljivo izgubo našega nepozabnega soproga in očeta, vsem, ki ste ga obsuli s cvetjem in v tako velikem številu spre-mili, naša iskrena zahvala.

Rodbina Dale

Št. Jernej, 3. oktobra 1933.